

Врз основа на член 10 став 2 и член 19 од Законот за регистрирање на готовински плаќања („Службен весник на Република Македонија“ бр. 31/01), министерот за финансии донесе

П Р А В И Л Н И К

За издавање на документ касова сметка за сторна трансакција и за функционалните и техничките карактеристики кои треба да ги имаат фискалните апарати и интегрираниот автоматски систем за управување

(„Службен весник на Република Македонија“ бр. 55/01, 57/01, 99/01, 91/04, 61/05, 03/08 и 25/08)

І. ОПШТ ДЕЛ

Член 1

Со овој правилник се пропишува издавањето на документ касова сметка за сторна трансакција и за функционалните и техничките карактеристики кои треба да ги имаат фискалните апарати и интегрираниот автоматски систем за управување, постапката и документацијата за нивно одобрување, елементите на фискалната сметка, начинот на проверка и контрола на фискалните апарати и правилата за техничко одржување и сервисирање на истите.

Член 2

Дефинирање на поимите

Одделни поими употребени во овој правилник го имаат следното значење:

1. **Фискален апарат** е направа за регистрирање на вкупниот промет на продадени добра, извршени услуги и висината на данокот.
2. **Фискален модул** е хардверскософтверски подсистем на фискалниот апарат, кој врши обработка и меморирање на податоци, го регистрира дневниот промет, врши пресметки за висината на данокот, комуницира со апликативната програма, одговорен е за реалниот временски часовник, како и за осигурување на заштита на интегритетот на податоците и издадените документи. Одговорен е за безбедноста на податоците и управувањето со фискалните документи, нудејќи лимитиран број на команди при соединување со остатокот на апликациите на фискалниот апарат. Раководи со сите податоци испратени до фискалниот печатар и ги контролира фискалните екрани.
3. **Фискална меморија** е уред кој овозможува единечна регистрација на податоци и повеќекратно читање на истите од неа. Таа е дел од фискалниот модул и до неа може да се пристапи преку контролниот програм.
4. **Уред за печатење** кој печати фискални и сторни сметки.
5. **Фискален екран** е уред на кој се прикажуваат сите алфанумерички карактери.
6. **Работна меморија** е уред во кој обработените дневни податоци се зачувуваат.
7. **Меморија** е уред во кој се складираат податоците пред праќање во фискалната меморија, апликативниот софтвер и базата на податоци за добрата и услугите.
8. **Функционална тастатура** е уред преку кој се внесуваат алфанумеричките карактери.
9. **Уред за напојување на фискалниот апарат** е направа која служи за напојување со електрична енергија на апаратот.
10. **Фискална апликативна програма** е софтверски код со кој се контролираат и извршуваат функциите на фискалниот апарат.
11. **Фискална и сервисна плomba** се жигови кои гарантираат достапност до сите

компоненти кои влијаат на фискалната функционалност на апаратот.

12. **Фискализација** е процес потребен за пуштање на фискалниот апарат во користење (употреба).

13. **Фискална сметка** е документ со кој се потврдува плаќањето на цената на доброто или услугата, издаден од фискалниот апарат.

14. **Дневен финансиски извештај** претставува збир на сите дневни трансакции.

15. **Книга на дневни финансиски извештаи** претставува збир на сите дневни финансиски извештаи.

16. **Сторни сметки** се сметките што се печатат со исклучок на фискалните сметки.

17. **Фискален интерфејс** е интерфејс за комуникација на фискалниот апарат со компјутер или друг контролирачки уред.

II. ФУНКЦИОНАЛНИ И ТЕХНИЧКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ФИСКАЛНИТЕ АПАРАТИ

Член 3

(1) Фискалните апарати се користат за евидентирање и обработка на нумерички податоци, кои се добиваат преку функционални тастатури или други соодветни уреди, печатење на податоци и запишување на зборови и извештаи на соодветен медиум.

(2) Фискалните апарати печатат и издаваат фискални сметки, дневен финансиски извештај (дневна збирна фискална сметка) и контролен финансиски извештај.

(3) Фискалните апарати треба да одговараат на комерцијалните потреби на даночните обврзници. Доколку апаратот е приспособен и за вршење на други операции, истите не смеат да го попречуваат извршувањето на фискалните операции.

Член 4

Групи на фискални апарати

(1) Фискалните апарати можат да бидат поделени на неколку групи:

1. Електронска каса со фискална меморија е фискален апарат со апликативна програма и интегриран фискален модул, кој има своја база на податоци за добрата и услугите; само апликативната програма може да врши промена во базата на податоци;

2. Електронска каса со фискална меморија со можност за поврзување со компјутер, во касата е содржана базата на податоци за добрата и услугите, која база може да биде модифицирана од страна на компјутер;

3. Компјутерска каса со фискална меморија е каса со фискален модул, која е вградена во компјутер со стандарден оперативен систем со можност за соработка со апликативната програма преку интерфејс;

4. Систем на електронски каси со фискална меморија е систем во кој фискалната каса може да ја користи базата на податоци за добра и услуги, поставена на друга каса од системот, и

5. Фискални принтери се фискални каси со фискален модул без апликативен програм кој се целосно контролирани преку надворешен компјутер на кој е инсталирана апликативна програма.

(2) Кога во деловната просторија се користат два или повеќе фискални апарати истите треба да се поврзани во систем со централна контролна единица. Доколку централната контролна единица не функционира системот се блокира.

(3) Фискалните апарати наведени во став (1) од овој член мора да ги исполнуваат ЦЕ стандардите.

Член 5

Системски делови на фискалните апарати

(1) Фискалните апарати треба да ги содржат најмалку следните уреди:

1. Фискален модул;
2. Фискална меморија;
3. Уред или систем за печатење, и
4. Фискален екран или систем од фискални екрани

(2) Фискалните апарати покрај уредите од став (1) на овој член можат да содржат и функционални тастатури или други соодветни уреди за прибирање на податоци.

Член 6

Фискален модул

(1) Фискалниот модул ги чува податоците минимум 1,440 часа при недостиг на напојување. Фискалниот модул може да ги користи истите хардверски ресурси како и останатиот дел на опремата, но само доколку има затворена структура.

(2) Фискалниот модул се состои од контролни елементи за ограничување на трансакции прифатени само за персоналот за сервисирање, елементи за откривање на недостаток на напојување, контролирање на батериите и осигурателните елементи.

Член 7

Фискална меморија

(1) Фискалниот апарат треба да биде снабден со меморија дизајнирана за регистрација, која содржи фискално лого, регистарски број и сите зборови.

(2) Фискалната меморија треба да овозможува без можност за откажување, исклучиво прогресивна растечка кумулација како и навремено сочувување на содржината на податоците.

(3) Фискалната меморија треба да е:

1. поставена на основата на фискалниот апарат или на друг фиксен елемент на фискалниот апарат на начин при кој не може да се отстрани од структурата на фискалниот апарат;
2. заштитена со термокондуктивна смола која гарантира дека фискалната меморија е достапна и не може да се отстрани, и
3. заштитена со пластична обвивка врз која се поставува фискална хартиена пломба која е неодстранлива и на која е запишан регистарскиот број на фискалната меморија .

(4) Фискална меморија треба да гарантира дека податоците ќе бидат зачувани на температура помеѓу -20 и +50 степени целзиусови. Податоците за фискалната меморија и температурните карактеристики на фискалната меморија мора да бидат вклучени во документацијата како дел од описната информација која се однесува на конструкцијата на фискалната опрема;

(5) Како фискалната меморија е дозволено е да се користи ЕПРОМ или ПРОМ и други под услови дека меморијата е небришлива и трајна и електронското бришење е забрането со хардверска модификација.

(6) Со соодветна наредба која се дава од тастатурата, се бара печатење на дел од содржината на фискалната меморија кое се однесува на:

1. дневното затварање(дневен финансиски извештај);
2. дневните затварања меѓу два броја за затварање;
3. дневните затварања помеѓу две индицирани дати, и
4. збирот на дневните износи помеѓу две индицирани дати.

(7) Извештаите од став (6) на овој член треба да имаат фискално лого и регистарски број на фискалниот апарат. Во случај на печатење меѓу две индицирани дати,

сметката треба да ги индицира тие дати. Отпечатените износи треба да се прикажат кога е потребно со индивидуални даночни стапки. Извештаите се печатат на македонски јазик.

(8) Фискалната меморија треба да подржи најмалку 1095 затварања.

(9) Најмалку 30 дневни затварања пред пополнување на фискалната меморија, треба да се отпечати соодветна порака на секое дневно затварање за исполнетост на капацитетот на фискалната меморија.

(10) Кога фискалната меморија е исполнета, фискалниот апарат треба да го прекине неговото функционирање, но треба да овозможи читање на содржината на фискалната меморија.

(11) Фискалната меморија треба да ги документира следните информации за секое фискално затварање:

1. број на затварањето;

2. дата на затварање;

3. регистерски број на фискалната меморија;

4. даночниот и ДДВ бројот;

5. број на фискални сметки за периодот на затварање;

6. број на "СТОРНИ СМЕТКИ" за период на затварање;

7. Вкупен промет од македонски производи

8. Вкупен ДДВ од македонски производи по секоја поединечна даночна стапка за период на затварање

9. Вкупен ДДВ од македонски производи за период за затварање - се укинуваат со Одлука на Уставен Суд У. бр. 134/2008 од 17.12.2008 („Службен весник на Република Македонија бр. 162/08) и исправка на Одлуката („Службен весник на Република Македонија“ бр. 163/08)

10. Вкупен промет по секоја поединечна даночна стапка со вклучен ДДВ за периодот на затварање;

11. Вкупен ДДВ по секоја поединечна даночна стапка за период на затварање;

12. Вкупен промет со вклучен ДДВ за период за затварање;

13. Вкупен ДДВ за период на затварање;

14. Број на ресетирања од последното фискално затварање.

(12) Фискалната меморија треба да го зачува бројот на извршените хардверски ресетирања, максимум 50 ресетирања. Хардверските ресетирања се дефинирани како активности кои го враќаат на почеток работењето на работната меморија. Кога фискалниот апарат ќе достигне 50 ресетирања, треба да се прекине неговото функционирање во фискална состојба, но треба да се овозможи читање на содржината на фискалната меморија и меморијата се заменува со нова.

(13) Хардверското ресетирање треба да се запише во фискалната меморија на местото каде што се појавило заедно со дневното затварање и треба автоматски да се изврши во истиот момент заедно со крајните податоци. Овој запис треба да се документира со датум и час.

(14) Фискалната меморија треба да обезбедува извештај за податоците, за период од најмалку 3 години од нејзиното пополнување.

(15) Фискалната меморија треба да ја меморира датата и часот при промена на даночната стапка или било кои услови кои може да дозволат модификација на податоците. Фискалната меморија треба да има капацитет да зачува минимум 30 известувања за промена на даночна стапка.

(16) Фискалната меморија станува активна само после фискализација, операција која е изведена од техничар од овластена сервисна единица, при инсталација на фискалниот апарат.

Член 8

Фискален екран или систем од фискални екрани

- (1) Фискалниот екран треба да биде направен според најновите ЦЕ стандарди. Површината треба да биде антирефлектирачка и несјајна.
- (2) Фискалниот екран или системот од фискални екрани може да биде:
 1. со еден екран, со кој може да биде опремен подвижен(прирачен) фискален апарат и електронски таксиметар со фискална меморија;
 2. со два екрана поставени на спротивни страни од фискалниот апарат, од кои едниот насочоен кон купувачот за читање на прикажаните износи, а вториот кон операторот;
 3. бројот на прикажаните нумерички места треба да се усогласени со максималните износи на трансакциите и да не се помалку од три;
 4. броевите на износите да се видливи за купувачот, во висина најмалку од 7мм и да се со лесно читливи карактеристики;
 5. екраните, како и нивните командни делови, може да бидат прикачени надвор од фискалниот апарат;
 6. екранот за купувачот треба да биде контролиран од фискалниот модул;
 7. секоја порака за фискална грешка која предизвикува фискалниот апарат да се блокира, треба да се покажува на екранот;
 8. фискалниот екран треба да ја подржува и групата на кирилични македонски знаци.

Член 9

Уред или систем за печатење

- (1) Фискалниот апарат треба да има алфанумерички печатар за печатење на фискални сметки, дневен финансиски извештај и контролен финансиски извештај.
- (2) Печатењето на фискални сметки, може да биде на:
 1. еднобазен печатар кој истовремено печати бонов и контролен траг на соодветен медиум;
 2. двобазен печатар кој истовремено печати бонов и контролен траг на соодветен медиум;
 3. два печатари од кои едниот го печати боновиот траг, а другиот го печати контролниот траг на соодветен медиум истовремено.
- (3) Во сите три случаи од став (2) на овој член содржината на боновиот и контролниот траг треба да биде индентична.
- (4) Печатењето на боновиот и контролниот траг треба да се одвива во исто време, во смисол печатењето на нов ред не може да започне пред комплетно испечатување на тековниот ред на боновиот и контролниот траг;
- (5) При недостиг на медиум за печатење, фискалниот апарат треба да се блокира, а при електронски систем со фискална меморија за регистрирање на прометот на нафтени деривати на мало преку сметачки средства треба да се блокира целиот систем.
- (6) Ознаките кои се печатат треба да имаат висина од најмалку 2.5мм, да се јасни и лесно читливи.
- (7) Како медиум за печатење дозволено е да се користи само медиум кој во целост ги зачувува податоците најмалку 5 години.

Член 10

Работна меморија

- (1) Работната меморија треба да ги обезбедува следните основни функции:
 1. да извршува прогресивна кумулација на износите испечатени во секоја фискална сметка;
 2. врши прогресивно броење на фискалните сметки;

3. извршува сумирање на вкупните зборови на фискални сметки издадени во текот на работниот ден и по идентификација на вкупниот број на издадени сметки за дневно затварање да се ресетира;
 4. извршува сумирање на вкупните износи од дневните затварања и сумирање на нивниот број и оваа функција може да се ресетира;
 5. минималниот капацитет на меморијата за зборовите треба да биде адекватен со оперативните потреби на даночниот обврзник;
 6. обработените податоци кои се потребни привремено да се зачуваат, како и податоците создадени во текот на операциите на фискалниот апарат треба да бидат зачувани во работната меморија;
 7. содржината на работната меморија треба да биде заштитена од недостаток на електрична енергија во главното електрично коло од 220 В, со самонапојувачки батерии, кои треба да имаат способност да ги конзервираат зачуваните податоци во работната меморијата најмалку 60 дена;
 8. пребројувањето на фискалните сметки се реализира во четири или повеќе цифри, соодветно на обемот на работење на даночниот обврзник;
 9. да го запише податокот за задолжување со износ на почетното салдо;
 10. да не дозволи запис на негативни износи;
- (2) Батериски сензор за работната меморија го сигнализира намалувањето на енергијата во батерија со која се овозможува постојана функционалност во случај на недостиг на електрична енергија под 80% од номиналната вредност. При недостиг на надворешна енергија, батеријата акумулира енергија над 80% од соодветната номинална вредност за најмалку 1,440 часа.
- (3) Секоја батерија со надворешно напојување без соодветен сензор за детектирање на енергија треба да има програма со посебна процедура која го контролира интегритетот на работната меморија.
- (4) Во случај на нарушување на интегритетот на работната меморијата, треба да се изврши нејзина целосна иницијализација и да се запише во фискалната меморија како хардверско ресетирање.

Член 11

Функционални тастатури или други соодветни уреди за прибирање на податоци

- (1) Функционалната тастатура ги има следниве карактеристики:
1. формата и големината на функционалните копчињата треба да бидат во согласност со меѓународните ЦЕ стандарди;
 2. функционалните копчиња треба да реагираат на мал притисок;
 3. работата на секое функционално копче, не смее да биде спречено ако се притискаат другите функционални копчиња;
 4. при притисок не е дозволено излегување на функционалното копче од своето лежиште;
 5. бојата или големината на функционалните копчиња треба да е различна во зависност од функцијата која ја вршат;
 6. ознаките на функционалните копчиња треба да бидат означени со македонско кирилично писмо;
 7. уреди за прибирање на податоци како што се електронските ваги, читач на бар кодови, читач на платежни картички и други се вбројуваат во електронска фискална периферна опрема. Комуникацијата на електронската фискална апаратура со фискална периферна опрема треба:
 1. да дозволи единствено внесување на доброто без интервенција во податоците поврзани со даночните стапки;
 2. да не печати документи на сопствен печатар или други направи освен преку

печатар контролиран од фискален модул;

3. да не дозволи директна промена во фискалната меморија на фискалниот модул преку взаемни команди.

Член 12

Уред за напојување на фискалниот апарат

(1) Фискалниот апарат треба да се вклучи на една фаза од АЦ мрежа со следните параметри:

1. волтажа:

220 V +10% и -15%

фреквенција:

2. 50 Hz + 5%

(2) Фискалниот апарат треба да е заштитен од влијанија на електромагнетно зрачење.

(3) При недостаток на електрична енергија за напојување на фискалниот апарат даночниот обврзник потребно е веднаш да ја извести УЈП и да издава парагон блок, освен во случај ако има обезбедено внатрешна батерија или дополнителен генератор (UPS систем).

Член 13

Обвивка на фискалниот апарат

(1) Обвивката на фискалниот апарат треба да е направена во согласност со неговата конфигурација, под услов фискалната пломба да гарантира достапност до сите компоненти кои влијаат на фискалната функционалност на апаратот, освен на делот за манипулација со медиумот за печатење.

(2) На делот од обвивката на која е прикачена фискалната меморија, се лепи самолеплива и неодстранлива налепница испишана со македонско кирилично писмо со следнава содржина:

1. заштитен знак (лого) на производителот;

2. комерцијално име на моделот;

3. регистрационен број на фискалниот апарат и

4. број и дата на дозволата за одобрување на моделот.

(3) На обвивката на фискалниот апарат на видно место се лепи посебна самолеплива налепница која ги содржи податоците за овластениот сервисер и неговиот телефонскиот број.

Член 14

Контролен програм на фискалниот модул

Контролниот програм на фискалниот модул недоволува извршување на следниве функции:

1. регистрирање на враќање на добра и услуги;

2. правење на измени поврзани со вкупниот промет и вредностите на добрата и услугите;

3. правење на измени и бришење на сметки после нивно ажурирање;

4. продавање на добра и услуги, за кои нема одредено даночна стапка или ослободување од данок;

5. правење после продажба и пред дневен финансиски извештај на:

- промена на час и датум;

- промена на даночни стапки;

- модификација на техничките параметри на софтверот од фискалниот апарат;

6. ресетирање на регистрите во кои се сместени податоци за дневната продажба,

- користејќи други процедури различни од дефинираните во фискалниот модул;
7. правење на копии на фискални сметки и дневен финансиски извештај;
 8. издавање на фискални сметки со негативен износ и
 9. блокирање на фискалниот апарат при грешка во работната меморија или фискалниот модул.

Член 15

Комуникација на фискалниот модул со апликативната програма

Комуникацијата на фискалниот модул со апликативната програма на фискалниот апарат се остварува преку фискален интерфејс и ги остварува следните функции:

1. фискализација на фискалниот модул;
2. промена на час и датум;
3. праќање на податок за продаденото добро или услуга со дефинирана даночна стапка и други потребни податоци;
4. за почеток на печатење на фискална сметка;
5. бришење на податок за добро од сметката;
6. бришење на целата сметка пред нејзино внесување;
7. за завршеток на фискална сметка и нејзино печатење;
8. за изготвување на дневен финансиски извештај;
9. за изготвување на периодичен финансиски извештај;
10. за печатење на базата на податоци за добрата и услугите и за даночните стапки;
11. за печатење на промените на даночните стапки;
12. за испраќање на нови вредности за даночните стапки и
13. праќање на податоци за состојбата на фискалниот модул и фискалната меморија;

Член 16

Фискален интерфејс

(1) Фискален интерфејс се користи за комуникација на фискален апарат со компјутер или друг контролирачки уред и ги врши следниве функции за:

1. внесување на ново добро во базата на податоци на фискалниот апарат;
2. бришење и модифицирање на имињата на добрата и нивните соодветни даночни стапки од базата на податоци на фискалниот апарат.

(2) Функциите наведени во став (1) на овој член дозволено е да се прават помеѓу дневното затворање и дневното отварање на фискалниот апарат и мора да бидат докажани со извештај.

Член 17

Подвижен фискален апарат

(1) Даночните обврзници што вршат промет на пазари и други отворени простори, амбулантна продажба, превоз на патници и добра користат подвижен фискален апарат.

(2) Подвижниот фискален апарат покрај исполнувањето на функционалните и техничките карактеристики како и за другите фискални апарати, треба да го исполни и следното:

1. да функционира на релативна влажност од 20% до 90%;
2. да функционира на температура од -20 до +60 °C;
3. да е лесно пренослив и

4. да функционира без надворешно поврзување со електрична енергија.

(3) Надворешното поврзување на подвижниот фискален апарат со електрична енергија може да биде со батерија, линиска волтажа или во комбинација од двете.

(4) Внатрешната батерија на подвижниот фискален апарат, која функционира во

случај на недостаток на електрична енергија за напојување, треба:

1. да овозможи печатење на 500 сметки, секоја по најмалку 15 редови и 16 колони во период од 8 часа;
2. да е прикачена за сигнализирачка направа која дава акустичен или визуелен аларм дека батеријата е при крај и од моментот на сигнализирање на алармот, треба да испечати најмалку 120 сметки;
- (5) Внатрешната батерија на подвижниот фискален апарат е достапна само со отстранување на фискалната пломба.

Член 17-а

Електронски таксиметар со фискална меморија

- (1) Даночните обврзници што вршат промет на услугипревоз на патници со такси возила користат електронски таксиметар со фискална меморија.
- (2) Електронскиот таксиметар со фискална меморија покрај исполнувањето на функционалните и техничките карактеристики како и за другите фискални апарати, треба да ги има и следните карактеристики:
 1. да користи контролен траг во електронска форма (електронски медиум);
 2. капацитетот на електронскиот медиум да овозможува запишување на минимум 100 сметки;
 3. електронскиот медиум да дава информација за исполнетост на капацитетот. Исполнетоста на капацитетот се празни со печатење на детален извештај;
 4. да осигурува надворешна светлечка информација за статусот на делување (слободен или зафатен);
 5. да е вклучен на акумулаторот на автомобилот со напон од 12 V;
 6. да функционира на релативна влажност од 20% до 90%;
 7. да функционира на температура од 20 до +60 °C и
 8. да е приклучен на бројачот на километражата.

Член 18

Електронски систем со фискална меморија за регистрирање на прометот на нафтени деривати на мало

- (1) Електронскиот систем со фискална меморија за извршениот промет од продажба на нафтени деривати на мало, преставува комплекс од технички и програмски средства за автоматски пренос на податоци од мерната опрема за колочината и цената на течно гориво до фискалниот апарат, кој извршува печатење и издавање на фискалните сметки на купувачот и ги меморира податоците од реализираниот промет од сите продажби.
- (2) Електронскиот систем со фискална меморија за извршениот промет од продажба на нафтени деривати на мало треба да биде изграден на модемски принцип и да ги содржи следните елементи:
 1. мерна опрема за потрошена количина, цена и износ на течно гориво;
 2. информациски излез за поврзување со централна опрема за регистрација со фискалната меморија;
 3. централна опрема за регистрација со фискалната меморија;
 4. техничка апаратура за комуникација помеѓу централната опрема за регистрација и мерана опрема за количината и потрошокот на нафтени деривати.
- (3) Електронските системи со фискална меморија за извршениот промет од продажба на нафтени деривати на мало се блокира при нарушената врска во системот.
- (4) Електронскиот систем со фискална меморија за извршениот промет од продажба на нафтени деривати на мало треба да е одобрен согласно EN стандардите.
- (5) Пумпата треба да се поврзе со фискалниот апарат во кој е поставена фискалната

меморија.

Член 19

Интегриран автоматски систем за управување

Кога даночниот обврзник користи софистицирана форма на фискален апарат и истиот е поврзан во информатички систем, треба да обезбеди:

1. сите податоци за извршениот промет на добра и услуги да се регистрираат и да се дава извештај преку одобрен за објектот интегриран автоматски систем за управување;
2. автоматска контрола на податоците за дистрибуирање на добрата од самата набавка во објектот до сметководствениот извештај за нивната реализација;
3. Управата за јавни приходи да има постојана комуникација за контрола на секојдневно автоматско пренесување на податоци;
4. да врши секојдневно автоматско пренесување на податоци за дневното завршување со работа во деловниот објект (дневен финансиски извештај),
5. при немање можност да бидат доставени податоците при дневното завршување со работа (поради прекинување на линијата, поради неточни податоци и сл.) работењето на интегрираниот автоматски систем треба да се блокира до успешно и точно пренесување на податоците;
6. одобрување за пренос на податоците преку интегриран автоматски систем за управување;
7. системот детално да се проучува функционално на местото на користење за сите промени извршени во врска со добрата и услугите;
8. на местото на користење на системот се извршува контрола за блокадата на системот при оневозможување пренос на податоците;
9. во Управата за јавни приходи, да се извршува контролна проверка на добиените податоци за дневното завршување со работа.

Член 20

Фискални принтери

(1) Фискалниот принтер што работи во состав на компјутерскиот систем, ја извршува функцијата на електронска каса со фискална меморија треба да ги обезбедува следните услови:

1. да има вграден самостоен фискална модул со фискална меморија;
 2. да има вградени часовник и датум за реалното време, печатар и работна меморија за чување на податоци за извршениот промет, вкупно и по даночни стапки;
 3. да има еден излез за комуникација со персоналниот компјутер;
 4. да има апликативна програма снимена на енергетско независен медиум, кој оневозможува корекција или бришење во фискалната меморија;
 5. фискалниот модул да ги извршува стандардните касови функции, да управува со алфанумеричкиот печатар со бонов и контролен траг, да управува со запишување и читање на податоците од фискалната меморија и самостојно читање на податоците од фискалната меморија без постоење на систем со персонален компјутер.
 6. да се постави единствената дозволена фискална пломба на соодветна завртка која гарантира достапност до сите компоненти кои влијаат на фискалната функционалност на апаратот, освен на делот за промена на медиумот за печатење.
- (2) Тестирањето на фискалниот принтер се извршува во системот со персоналниот компјутер под управување на софтверот за контрола на функционалните карактеристики.

Член 21

Функционални грешки на фискалниот апарат

(1) Фискалниот апарат треба да се блокира автоматски во случај на:

1. исклучување на екранот за купувачот или операторот;
2. прекинување на работа на печатарот;
3. дисконектирање на меморијата или фискалниот модул;
4. пополнување на фискалната меморија;
5. внесување на датум поранешен од датумот регистриран во фискалната меморија,
6. софтверска промена на кодот од апликативната програма.

(2) Во случај на грешка на фискалната меморија, фискалниот апарат ја открива и сигнализира со соодветна порака и на екранот се испишува видот на грешката на македонско кирилично писмо.

Член 22

Часовник и датум за реално време

(1) Информацијата за часовникот и датумот може да се програмира со помош на соодветна наредба.

(2) Наредбата за корегирање на информацијата за часовникот и датумот може да се изврши само еднаш после дневното затварање.

(3) Фискалниот апарат мора да се програмира за да дозволи работење и во престапна година.

(4) При корегирање на тековниот датум фискалниот апарат треба да ја контролира точноста на внесениот датум, кој не може да биде поранешен од датумот на внесување на последната издадена фискална сметка во фискалната меморија или од датумот на пуштање во употреба на фискалниот апарат. При обид за внесување на поранешен датум, фискалниот апарат треба да се блокира до внесување на правилен датум. При внесување на датумот, кој се разликува со повеќе од еден ден понапред од датумот на последната фискална сметка, фискалниот апарат треба да биде обезбеден од евентуална случајна грешка при внесувањето.

Член 23

Читач на платежни картички

(1) Читачот на платежни картички служи за автоматска наплата од сметката на имателот на платежната картичка при што е потребно да биде поврзан со соодветен процесинг центар преку телефонска линија.

(2) Наплатата се извршува така што картичката со својата магнетна трака се провлекува низ читачот на платежни картички при што се врши идентификација на имателот и автоматски се симнуваат средства од неговата сметка која се води во процесинг центарот.

(3) Читачот на платежни картички покрај читач за магнетна трака (лента) има и читач на "CHIP" картичка како и додатна тастатура за внес на личната тајна лозинка, како и модем (приклучок) за поврзување на обична и ISDN линија која треба да овозможува H 25 комуникација преку D-каналот.

Член 24

Функции на читачот на платежни картички

(1) Читачот на платежни картички ги има следниве функции:

1. читање на податоците од магнетниот запис или од "CHIP" от на картичката;
2. да биде подготвен за прифаќање на тајната лозинка отчукана преку додатната тастатура;
3. воспоставување врска со процесинг центарот преку сопствен модем;
4. пренос на податоци од картичката и пренос на тајната лозинка;

5. екрански приказ на повратната информација за валидност на трансакцијата;
- (2) Боновиот траг од фискалната сметка треба да е индентичен со записот од читачот на платежна картичка.

Член 25

Составни делови на читачот на платежни картички

- (1) Читачот на платежната картичка треба да ги има следниве делови:
 1. читач на магнетна трака (лента);
 2. да биде подготвен за читач на "CHIP" картичка (SMART картичка);
 3. тастатура;
 4. екран;
 5. печатар;
 6. приклучоци за поврзување.
- (2) Покрај деловите од став (1) на овој член читачот на платежни картички може да има и:
 1. додатна тастатура за внес на лозинката (PIN број);
 2. екран осетлив на допир за прифаќање на екрански потпис;
 3. Интернет можности.
- (3) Во случај кога читачот на платежни картички е интегриран во фискалниот апарат, истиот покрај основните делови и функции треба да ги поседува паралелно деловите и функциите на читачот на платежни картички и тоа:
 1. читач на магнетна трака (лента);
 2. да биде подготвен за читач на "CHIP" картичка (SMART картичка);
 3. модем;
 4. додатна тастатура за внес на PIN бројот;
 5. посебна тастатура за читачот на платежни картички или можност да се користи истата тастатура од фискалниот апарат;
 6. посебен екран за читачот на платежни картички или можност да се користи истиот екран од фискалниот апарат;
 7. посебен печатар за читачот на платежни картички или можност да се користи истиот печатар од фискалниот апарат;

Член 26

Стандарди за читач на платежна картичка

- (1) Читачот на платежна картичка треба да има најмалку еден RS 232 сериски излез за поврзување со фискалниот модул и да има вграден RS 485 сериски излез за поврзување со PIN PAD доколку истиот не е интегриран во читачот на платежни картички.
- (2) Читачот на платежна картичка треба да го исполнуваат стандардот (EMV 3.1.1 Level 1) и стандардите и инструкциите на националната платежна картичка.
- (3) Читачот на платежна картичка работи по протокол SPDH.

Член 27

Функционална поврзаност

- (1) Фискалниот апарат е поврзан со читачот на платежна картичка и неговиот софтвер треба да ги подржува функциите на читачот, а воедно тие функции да не ја попречуваат нормална работа на фискалниот апарат.
- (2) Во случај на постоење на мрежа (систем) на фискални апарати, секој фискален апарат треба да биде проследен со читач на платежни картички.

ЕЛЕМЕНТИ НА ФИСКАЛНАТА СМЕТКА

Член 28

Фискална сметка

(1) Фискалната сметка треба да содржи:

1. назив и седиште на даночниот обврзник;
2. назив и адреса на објектот за промет на добра и услуги;
3. даночен број;
4. даночен број под кој е регистриран за ДДВ;
5. опис и количина на прометот на добро односно услуга, цена и износ, по поединечни даночни стапки;
6. износите треба да бидат поврзани со точна даночна стапка, даночната стапка може да биде изразена во процент или даночен код (даночна група) која е дефинирана на крајот на сметката;
7. евентуални подзбироти;
8. вкупен промет остварен од македонски производи кој треба да биде искажан со текстот “ПРОМЕТ ОД МАКЕДОНСКИ ПРОИЗВОДИ” и не може да се појави на било која друга линија во сметката
9. пресметаниот данок од македонски производи прикажан по даночните стапки, заедно со даночниот код доколку се користи;
10. вкупен износ на данок од македонски производи - се укинуваат со Одлука на Уставен Суд У. бр. 134/2008 од 17.12.2008 („Службен весник на Република Македонија бр. 162/08) и исправка на Одлуката („Службен весник на Република Македонија“ бр. 163/08)
11. вкупен промет кој се должи, треба да биде искажан со текстот “ВКУПЕН ПРОМЕТ” и не може да се појави на било која друга линија во сметката;
12. задолжителен опис на плаќањата или делумните плаќања вклучувајќи ги плаќањата со платежна картичка, на сметката треба да се стави името на издавачот на платежната картичката;
13. податоци за кусур доколку го има;
14. вкупен износ на данок;
15. пресметаниот данок прикажан по даночните стапки, заедно со даночниот код доколку се користи;
16. часот, датумот на издавање и прогресивниот број на фискалната сметка; датумот треба да биде прикажан во еден од следните формати дд/мм/гг или ддммгг; часот треба да се искаже во 24 часовен формат : ччмм или чч:мм;
17. фискален заштитен знак (лого) и регистрациониот број на фискалниот апарат;
18. текст: “ФИСКАЛНА СМЕТКА”.

(2) Елементите на фискалната сметка треба да бидат искажани по редоследот согласно став (1) од овој член.

(3) Сите износи вклучувајќи го вкупниот збир треба да бидат искажани во денари.

(4) Кога се користи како платежно средство ЕУРО, платежна картичка, вкупниот промет е искажан во денари. Апликативната програма користејќи го дневниот разменувачки курс помеѓу ЕУРО и денарот го претвара во ЕУРО и го искажува во посебна линија; денарскиот износ се запишува во фискалната меморија.

(5) Образецот на фискалната сметка (ФС-01) е составен дел на овој правилник.

Член 29

Фискално лого

- се укинува со Одлука на Уставен Суд У. бр. 134/2008 од 17.12.2008 („Службен весник на Република Македонија бр. 162/08) и исправка на Одлуката („Службен весник на Република Македонија“ бр. 163/08)

(1) Фискалното лого е идентификациона ознака отпечатена на секоја фискална сметка. Фискалното лого е формирано со ознаките сонце и пораките “ДА КУПУВАМЕ МАКЕДОНСКИ ПРОИЗВОДИ”, “ЗА НАШЕ ДОБРО”, “Made in Macedonia”. Фискалното лого ги има следните димензии 1,06 x 2,23 мм.

(2) Образецот фискално лого (ФЛ-04) е составен дел на овој правилник.

(3) Фискалното лого и регистарскиот број на фискалниот апарат се печатат во последната линија на сметката ако се наоѓаат на една линија.

(4) Фискалното лого и регистарскиот број на фискалниот апарат може да се наоѓаат и во две последователни различни линии; фискалното лого се печати на предпоследната, а регистарскиот број на последната линија.

Член 30

Сторна сметка

(1) Сметките што се печатат со исклучок на фискалните сметки се сторни сметки.

(2) Сторните сметки на почетокот треба да ги содржат следниве елементи:

1. назив и седиште на управување на даночен обврзник;

2. назив и адреса на објектот за промет на добра и услуги;

3. даночен број;

4. даночен број под кој е регистриран за ДДВ;

5. опис и количина на прометот на добро односно услуга, цена и износ, по поединечни даночни стапки;

6. износите треба да бидат поврзани со точна даночна стапка; даночната стапка може да биде изразена во процент или даночен код (даночна група) која е дефинирана на крајот на сметката;

7. евентуални подзбирони;

8. вкупен промет кој се должи, треба да биде искажан со текстот “ВКУПЕН ПРОМЕТ” и не може да се појави на било која друга линија во сметката;

9. вкупен износ на данок

10. пресметаниот данок прикажан по даночните стапки, заедно со даночниот код доколку се користи;

11. вкупен промет остварен од македонски производи кој треба да биде искажан со текстот “ПРОМЕТ ОД МАКЕДОНСКИ ПРОИЗВОДИ” и не може да се појави на било која друга линија во сметката - се укинува со Одлука на Уставен Суд У. бр. 134/2008 од 17.12.2008 („Службен весник на Република Македонија бр. 162/08) и исправка на Одлуката („Службен весник на Република Македонија“ бр. 163/08)

12. часот, датумот на издавање и прогресивниот број на сторната сметка; датумот треба да биде прикажан во еден од следните формати дд/мм/гг или ддммгг; часот треба да се искаже во 24 часовен формат: ччмм или чч:мм;

14. текст: “СТОРНА СМЕТКА”.

(3) Текстот “СТОРНА СМЕТКА” се печати на почетокот и крајот на сметката со македонско кирилично писмо.

(4) Сторната сметка нетреба да го содржи фискалниот заштитен знак (лого).

(5) Образецот на сторната сметка (СС-02) е составен дел на овој правилник.

Член 31

Дневен финансиски извештај

(1) Дневниот финансиски извештај, ги содржи следниве задолжителни елементи:

1. назив и седиште на даночниот обврзник;
 2. назив и адреса на објектот за промет на добра и услуги;
 3. даночен број;
 4. даночен број под кој е регистриран за ДДВ;
 5. вкупен промет од македонски производи од тековниот ден;
 6. вкупен данок од македонски производи по секоја поединечна даночна стапка;
 7. вкупен износ на данок од македонски производи;
 8. вкупен промет од тековниот ден;
 9. вкупен промет со вкалкулиран данок, искажан по даночна стапка;
 10. вкупен данок по секоја поединечна даночна стапка;
 11. вкупен износ на данок;
 12. бројот на последната фискална сметка издадена пред затворање;
 13. вкупен број на фискални сметки кои се запишани во фискалната меморија;
 14. број на сторни сметки од домашни производи и нивната вкупна вредност од македонски производи;
 15. број на сторни сметки и нивната вкупна вредност;
 16. број на затварањето;
 17. бројот на извршените ресетирања на фискалниот апарат од последното затворање;
 18. број на вкупно извршени ресетирања на фискалниот апарат од неговото фискализирање до последното дневно фискално затворање;
 19. час и датум на печатење; часот треба да биде искажан во 24 часовен формат: ччмм или чч:мм; датумот треба да биде искажан во еден од следните формати: дд/мм/гг или ддммгг;
 20. фискалниот заштитен знак (лого) и регистрациониот број на фискалниот апарат;
 21. со оддалеченост од најмалку две празни линии, податоци од нефискален тип се појавуваат и завршуваат со отпечатување на (“ДНЕВЕН ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАЈ”). - *ставовите 5, 6, 7, 9 и 14 се укинуваат со Одлука на Уставен Суд У. бр. 134/2008 од 17.12.2008 („Службен весник на Република Македонија бр. 162/08) и исправка на Одлуката („Службен весник на Република Македонија“ бр. 163/08)*
- (2) Дневниот финансиски извештај треба да биде испечатен со македонско кирилично писмо.
- (3) Дневното затворање треба да се изврши еднаш во текот на 24 часа од работниот ден. Не се врши дневно затворање ако објектот е затворен во текот на целиот ден.
- (4) Дневниот финансиски извештај треба да има податок кој ќе покажува почеток на работа на фискалната меморија проследена со нејзинот регистарски број и фискалното лого.

Член 31-а

Книга на дневни финансиски извештаи

(1) Книгата на дневни финансиски извештаи ги содржи следниве задолжителни елементи и податоци:

1. Назив и седиште на даночниот обврзник;
2. Назив и адреса на деловниот објект;
3. Даночен број;
4. Даночен број под кој е регистриран даночниот обврзник за ДДВ;
5. Дата на која е регистриран прометот, внесен во книгата од дневниот финансиски извештај;
6. Вкупен промет во тековниот ден со вкалкулиран данок, искажан по даночни

стапки;

7. Вкупен промет во тековниот ден (заедно со ДДВ);

8. износ на ДДВ од македонски производи во тековниот ден по даночни стапки;

9. вкупен износ на ДДВ од македонски производи во тековниот ден; - се укинуваат со Одлука на Уставен Суд У. бр. 134/2008 од 17.12.2008 („Службен весник на Република Македонија бр. 162/08) и исправка на Одлуката („Службен весник на Република Македонија“ бр. 163/08)

10. Износ на ДДВ во тековниот ден по даночни стапки и

11. Вкупен износ на ДДВ во тековниот ден.

(2) Во книгата се регистрираат податоците за вкупниот промет и ДДВ по работни денови, збирно за секој календарски месец и вкупно за годината.

(3) Книгата на дневни финансиски извештаи се води за секој деловен објект во кој се користат фискални апарати, а во објект во кој се користат повеќе фискални апарати, дневните извештаи во книгата се евидентираат збирно.

(4) Образецот на Книгата на дневни финансиски извештаи (КДФИО1) е составен дел на овој Правилник.

Член 32

Дневно отварање

Кога се врши дневно отварање на фискалниот апарат, на првата фискална сметка треба да се испечати забележителен идентификатор низ цела линија.

Член 33

Регистарски број на фискалниот апарат и фискалната меморија

(1) Бројот на регистрација на фискалната апаратура и фискалната меморија е составен од следниве алфанумерички знаци:

1. **xx** се **идентификациони знаци** за препознавање на производителот; тоа е алфа код каде не се дозволени специјални знаци;

2. **ууу** е **број на моделот** и е нумерички број;

3. **ннннн** е **прогресивен сериски број** на фискалниот апарат и фискалната меморија почнувајќи од 000001;

(2) Регистарски број на фискалниот апарат и фискалната меморија се единствени и не смеат да се повторуваат и ги издава Управата за јавни приходи.

IV. ПОСТАПКА ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛА И ОДОБРУВАЊЕ НА ТИП И МОДЕЛ НА ФИСКАЛЕН АПАРАТ

Член 34

Домашните правни лица, баратели на дозвола за производство на фискална апаратура и интегриран автоматски систем за управување што се јавиле на јавниот повик на Министерството за финансии, кон барањето покрај доказите за исполнување на условите од член 16 од Законот за регистрирање на готовински плаќања, треба да достават и:

1. извод од судска регистрација на дејноста;

2. документ за бонитет на барателот издаден од носителот на платниот промет, односно Централниот регистар;

3. доказ дека не се во стечај или ликвидација;

4. доказ дека не им е изречена мерка на безбедност забрана на вршење на дејност; и

5. други докази по барање на Министерството за финансии.

Член 35

Банкарска гаранција

Банкарската гаранција што е должен да ја обезбеди производителот на соодветен модел на фискален апарат, односно интегриран автоматски систем за управување е со рок на важење од две (2) години, од датумот на издавање на дозволата за одобрување на соодветен модел на фискален апарат, односно интегриран автоматски систем за управување.

Член 36

Потребни документи за добивање на одобрување на типот и моделот на фискален апарат односно за интегриран автоматски систем за управување

(1) Правните лица кои добиле дозвола за производство на фискални апарати, односно интегриран автоматски систем за управување, пред склучувањето на договор, до Министерството за финансии ја доставуваат следната документација:

1. идентификациони податоци за производителот на опремата;
2. расположива опрема и други физички капацитети;
3. расположиви залихи од репроматеријали со кои планира да располага;
4. список на стручен кадар (име, презиме и степен на стручна подготовка и доказ за нивната стручност за производство, сервисирање и одржување на фискалната апаратура, односно на интегрираниот автоматски систем за управување) потребен за производство и сервисирање на фискална апаратура, интегриран автоматски систем за управување и читач на платежни картички;
5. декларација дека фискалната опрема е произведена во согласност со дадените стандарди и одредбите на овој правилник;
6. изјава од производителот за редовно обезбедување резервни делови, техничка одржување и сервисирање;
7. податок за локацијата за спроведување на испробувањето на пробниот модел од соодветниот тип и модел на фискалниот апарат.

(2) Кон документацијата, во два примероци потребно е да се приложи опис на конструкцијата, функционалноста на опремата и сигурносната опрема која гарантира точност во работењето, и тоа:

1. информација за екраните на операторот и потрошувачите;
2. информација за печатарот;
3. информација за карактеристиките на фискалната меморија вклучувајќи ги карактеристиките за температурата;
4. информација за карактеристиките на обвивката на фискалниот апарат;
5. детален опис на хардверските компоненти;
6. информација за поврзување со надворешните електронски уреди;
7. информации за апликативните програми;
8. листа на електронски компоненти во согласност со меѓународни стандарди, односно нивните основни карактеристики;
9. планови, односно описни шеми на техниките и функционални карактеристики;
10. изворен код на целокупниот софтвер (системски и апликативен) од фискалниот апарат и од интегрираниот автоматски систем за управување доколку го има;
11. дијаграм кој ја содржи функционалната организација на софтверот;
12. листа на комуникациони протоколи користени при комуникација на фискалниот апарат кога е приклучен со електронска фискална опрема или во интегриран систем за автоматско управување;
13. документација поврзана со декларацијата за усогласување со ЦЕ стандардите;
14. целосна документација од тестирањето на пробниот модел и атестот;
15. фотографии на опремата, местот на пломбирање и на фискалната меморија;
16. упатство за употреба и монтажа;

17. правила за одржување;
18. упатство за даночната администрација за постапката на фискализација, контрола на работата на фискалниот апарат и контрола на содржината на фискалната меморија;
19. опис со дизајн и примерок на идентификационите знаци на овластениот сервисер;
20. гарантен рок;
21. листа на центри за техничко одржување и сервисирање, и
22. други податоци неопходни за презентирање на типот и моделот на фискалната апаратура.

Член 37

Испитување на пробниот тип и модел

- (1) Испитувањето на интегрираниот автоматски систем за управување се извршува на местото на користење, при што се докажува целосната контрола врз прометот на добрата и услугите и обезбедување на условите за секојдневен автоматски пренос на податоци реализиран со постојана електронска врска со Управата за јавни приходи.
- (2) Електронските системи со фискална меморија за регистрирање на прометот на нафтени деривати на мало се испитуваат во објектот, а централната регистрирана апаратура се испитува со помош на симулатор вклучен во системот со сметачки уред за количината и потрошокот на нафтените деривати.
- (3) Испитувањето ќе го врши комисија за одобрување со проучување на документите и оценување на сервисната мрежа за одржување на фискалната опрема и да бара производителот да обезбеди материјал и персонал за спроведување на испитувањето на типот и моделот на фискалниот апарат.

Член 38

Софтвер на фискалниот апарат

За секој одобрен тип и модел треба да се достави медиум кој ги содржи системскиот и апликативниот код на фискалниот апарат, со детална документација на македонски јазик. Во документацијата графички и текстуално се претстават програмските процедури.

Член 39

Стандарди

- (1) Фискалната опрема се потврдува со ЦЕ стандардите за продажба. Овие стандарди се EN 60950, EN 55022: Класа А, и EN 500821.
- (2) Фискалната опрема треба да функционира при влажност од 20% до 80% и температура од 10 до +45 степени целзиусови.
- (3) Фискалната опрема се тестира на временски услови во еден циклус и тоа:
 1. се поставува во комора со влажност од 20%; електричната енергијата доставувана до единицата е 220V; фискалната опрема мора да работи до степен кога автоматски печати една комплетна фискална сметка секои 4 минути со максимум интервали помеѓу испечатените редови од 10 секунди и минимум интервали од 2 секунди;
 2. температурата се доведува до 10 степени целзиусови, потоа се покачува до +45 степени целзиусови со раст од 1 степен целзиусов на минута; температурата се одржува на 45 степени целзиусови еден час; потоа се намалува на 10 степени целзиусови со намалување од 1 степен целзиусов на минута и се одржува 1 час; ова се смета како еден циклус на тестирање;
- (4) Фискалната опрема е исправна за работа во симулираните временски услови

доколку функционира исправно за време на целото тестирање и се потврдува преку испечатените сметки.

V. ТЕХНИЧКО ОДРЖУВАЊЕ И СЕРВИСИРАЊЕ

Член 40 Сервисирање

(1) За сервисирањето на одобрената фискална опрема кое ќе се врши за периодот од најмалку седум години производителите склучуваат договор со Управата за јавни приходи и ќе се води евиденција во која се содржани следниве елементи:

1. назив на фирмата, седиштето, адресата и даночниот број;
2. комерцијално име на типот и моделот;
3. регистарски број на фискалниот апарат;
4. бројот на дозволата за одобрување на типот и моделот на апаратот;
5. број на страни.

(2) Евиденцијата за фискалниот апарат обезбедува забележување на сите операции кои се поврзани со инсталирање, фискализирање, техничко одржување и сервисирање.

(3) Трговските друштва за техничко одржување и сервисирање на фискалниот апарат евидентираат:

1. датум и час на доставено барање за техничко одржување или сервисирање;
2. датум и час на почетокот на интервенцијата;
3. краток опис на пронајдената грешка пред отстранувањето на фискалната пломба; индикација дали фискалната пломба треба да се отстрани.
4. датум и час на дислокацијата на апаратот доколку треба да се дислоцира за поправка;
5. бројот на последната фискална сметка и бројот на последното дневно затварање;
6. изјава од сервисерот кој ја одржува или сервисира апаратурата дека правилно функционира и кога е отстранета фискалната пломба;
7. датум и час на завршување на интервенцијата;
8. датум и час на враќање на апаратот доколку е извршена поправка надвор од местото на инсталацијата.

(4) Сопственикот на фискалниот апарат треба веднаш да повика сервис во случај на дефект освен во празнични денови.

Член 41 Евиденција

Производителите на фискални апарати водат евиденција за движењето на фискалната апаратура кој треба да содржи:

1. назив на правното или името на физичкото лице;
2. дејноста и даночниот број или ЕМБГ на примателот на апаратот;
3. локација на инсталација на апаратот;
4. комерцијално име на типот и моделот;
5. регистарски број на фискалниот апарат;
6. датум и број на дозволата за одобрување на типот и моделот на апаратот;
7. датум на доставување и број на испратница;
8. датум на враќање или препраќање во рамките на еден корисник и детали од документацијата на движењето.

Член 42

Пломбирање на фискалниот апарат

- (1) По набавката на фискалниот апарат даночниот обврзник го пријавува истиот во Управата за јавни приходи и кај овластениот сервисен центар поради пуштање во употреба (фискализирање). Сервисерот врши пломбирање со сервисна пломба после фискализирањето на фискалниот апарат. Управата за јавни приходи после констатирањето на спроведената процедура на фискализирање ја отстранува сервисната пломба и врши пломбирање на фискалниот апарат со фискална пломба.
- (2) Кога се отстранува фискалната пломба од страна на сервисерот, при сервисирање или одржување на фискалниот апарат, сервисерот треба да стави своја сервисна пломба, со индикација за новата пломба со кодот и ознака за идентификација на техничарот. Техничарот на овластениот сервисер треба веднаш по извршената интервенција да ги евидентира сите извршени операции пред да се стави апаратот во фактичка состојба и да ја извести Управата за јавни приходи за ставање на фискална пломба.
- (3) Фискалниот апарат не треба да се употребува без фискална односно сервисна пломба и не треба да се пренесува, користи или отуѓува во друг деловен објект освен со одобрение од Управата за јавни приходи.
- (4) Управата за јавни приходи води регистар на фискализирани фискални апарати поединечно по обврзници и деловни објекти.

Член 43

Фискална и сервисна пломба

- (1) Фискалната и сервисната пломба се во елипсовидна форма со димензии 8 x 6 мм.
- (2) Фискалната пломба го идентификува овластеното лице од Управа за јавни приходи, а сервисната пломба го идентификува овластеното лице на производителот односно сервисот.
- (3) Кодот кој се втиснува на фискалната и сервисната пломба се врши со направа од Управа за јавни приходи.
- (4) Држачот на фискалната пломба мора:
1. да биде јасно видлив;
 2. не смее да се прекрива со никаков објект;
 3. да биде заштитен од удар;
 4. на него да биде нанесена полна смеса која ја заштитува главата на завртката и ја осигурува достапноста на обвивката;

Член 44

Евиденција на техничари

- (1) Фирмата за сервисирање, редовно и вонредно техничко одржување, води евиденција на техничарите кои се квалификувани за сервисирање и одржување на фискалните апарати.
- (2) Во евиденцијата на техничарите за сервисирање и техничко одржување на фискалните апарати се наведуваат:
1. име и презиме;
 2. единствен матичен број;
 3. кодот за идентификација на сервисната пломба;
 4. број на идентификационата картичка;
 5. дата на отпочнување односно прекинување на работен однос;
 6. сервисен центар.
- (3) Секоја промена на податоците за техничарите се внесува во евиденцијата.

(4) Секој техничар за сервисирање и техничко одржување на фискални апарати има картичка за идентификација со следнава содржина:

1. слика;
2. име презиме;
3. потпис;
4. ознаки за идентификација на фирмата за сервисирање;
5. кодот за идентификација на сервисната пломба;
6. број на картичката.

(5) Идентификационата картичка на техничарот е непренослива.

(6) За секоја промена во фирмата за сервисирање, редовно и вонредно техничко одржување задолжително се известува Управата за јавни приходи.

(7) Фирмата за сервисирање и техничко одржување треба да добие од УЈП дозвола за работа со важност од една година. Дозволата се обновува најдоцна 30 дена пред истекот на рокот.

(8) Дозволата може да се одземе ако фирмата за сервисирање и техничко одржување на фискалните апарати ненавремено и неквалитетно ги извршува работите.

(9) Фирмата за сервисирање и техничко одржување на фискалните апарати, по барање на Управата за јавни приходи, доставуваат ажурен список на авторизирани техничари.

Член 45

Итна сметководствена книга

(1) Во случај на нефункционирање на фискалниот апарат обврзникот за извршениот промет на добра и услуги издава прагон блок и да води итна сметководствена книга.

(2) Парагон блокот содржи:

1. место, дата на издавање и сериски број;
2. име и адреса на даночниот обврзник кој го извршува прометот и даночен број;
3. опис, количина, цена и вредност на прометот и
4. вкупен промет.

(3) Итната сметководствена книга ги содржи следните елементи:

1. назив и седиште на даночниот обврзник;
2. назив и адреса на објектот за промет на добра и услуги;
3. даночен број;
4. даночен број под кој е регистриран за ДДВ;
5. датум (дд/мм/гггг) и час (ччмм) на престанок на функционирање на фискалниот апарат;
6. датум(дд/мм/гггг) и час (ччмм) на пуштање во употреба по извршената интервенција;
7. издадени парагон блокови (од до сериски број);
8. вкупен дневен промет искажан по поединечни даночни стапки;
9. дневен вкупен промет;
10. вкупен дневен данок од македонски производи по даночни стапки
11. вкупен дневен данок од македонски производи - се укинуваат со Одлука на Уставен Суд У. бр. 134/2008 од 17.12.2008 („Службен весник на Република Македонија бр. 162/08) и исправка на Одлуката („Службен весник на Република Македонија“ бр. 163/08)
12. вкупен дневен данок по поединечни стапки и
13. вкупен дневен данок.

(4) Парагон блоковите и итната сметководствена книга се заверени од Управата за јавни приходи.

(5) Образецот на итната сметководствена книга (ИСК-03) е составен дел на овој

Правилник.

Член 46

Проверки за потврдување

Проверката на функционалноста на сите произведени фискални апарати ја врши Управата за јавни приходи.

Член 47

Зачувување на документи

Парагон блокот, дневните финансиски извештаи, книгата за дневни финансиски извештаи, итната сметководствена книга и полната фискална меморија, даночниот обврзник ги чува во деловниот објект пет години од датумот на последната промена.

Член 48

Овој правилник влегува во сила со денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.